

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

2 april 2015

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**waarbij wordt gevraagd om in België bij een
kernongeval de beschikbaarheid van jodium
te waarborgen**

(ingediend door mevrouw Catherine Fonck en
de heer Melchior Wathelet)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

2 avril 2015

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

**visant à assurer la disponibilité
d'iode en Belgique en cas
d'accident nucléaire**

(déposée par Mme Catherine Fonck et
M. Melchior Wathelet)

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GOI	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
FDF	:	Fédéralistes Démocrates Francophones
PP	:	Parti Populaire

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000:	Parlementair document van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV:	Beknopt Verslag
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000:	Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV:	Compte Rendu Analytique
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel : publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De Hoge Gezondheidsraad (hierna: “de Raad”) heeft op 4 maart 2015 een advies gepubliceerd met als titel: “Nucleaire ongevallen, leefmilieu en gezondheid in het post-Fukushima tijdperk. Deel: Bescherming van de schildklier”¹. Daarin wordt het volgende gesteld: “De bescherming van de schildklier (hoofdzakelijk tegen schildklierkanker opgewekt door straling) is een van de belangrijkste te nemen tegenmaatregelen in het geval van een nucleair ongeval”; wij moeten daarop zijn voorbereid. Dit voorstel van resolutie is in zeer ruime mate op dat advies van de Raad gebaseerd. Momenteel voorziet het nucleair en radiologisch noodplan in het volgende: “In de noodplanningszone worden dozen met stabiele jodiumtabletten voorafgaandelijk uitgedeeld in de gezinnen en de collectiviteiten (scholen, hospitalen, fabrieken, crèches,...). Er zijn bovendien reserves van dozen met jodiumtabletten beschikbaar in alle apotheken. Buiten de noodplanningszones, beschikken alle apotheken over reserves van stabiel jodium onder verschillende vormen (poeder, lugol,...); bovendien zijn reserves van dozen met stabiele jodiumtabletten beschikbaar op verschillende plaatsen”².

Momenteel zijn de noodplanningszones omschreven als de zones gelegen in een straal van 20 kilometer rond de grote nucleaire installaties die gelegen zijn in België of in de buurlanden, in de nabijheid van de landsgrenzen. Voor de nucleaire installaties in Fleurus is die straal beperkt tot 10 kilometer.

De Europese autoriteiten voor stralingsbescherming³ hebben de noodplanningszones echter opnieuw geëvalueerd en zijn tot de conclusie gekomen dat het noodzakelijk zou kunnen blijken mensen in schuilplaatsen onder te brengen en niet-radioactief jodium toe te dienen in een straal van 100 kilometer of misschien wel méér, als het gaat om de prioritaire doelgroepen: kinderen, jongeren tot 18 jaar, zwangere vrouwen en vrouwen die borstvoeding geven.

¹ http://www.health.belgium.be/internet2Prd/groups/public/@public/@shc/documents/ie2divers/19101670_nl.pdf.

² Koninklijk besluit van 17 oktober 2003 tot vaststelling van het nucleair en radiologisch noodplan voor het Belgisch grondgebied, *Belgisch Staatsblad* van 20 november 2003.

³ *Heads of the European Radiological protection Competent Authorities (HERCA) and Western European Nuclear Regulators' Association (WENRA)*, 22 oktober 2014. “HERCA-WENRA Approach for a better cross-border coordination of protective actions during the early phase of a nuclear accident”.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le Conseil Supérieur de la Santé (ci-après le “Conseil”) a publié, le 4 mars 2015, un avis intitulé “Accidents nucléaires, environnement et santé à l’ère post-Fukushima. Partim: Protection de la thyroïde”¹, considérant que la protection de la glande thyroïde (essentiellement contre la radio-induction de cancers thyroïdiens) est l’une des contre-mesures les plus importantes à prendre en cas d’accident nucléaire et à laquelle nous devons être préparés. La présente proposition de résolution est très largement basée sur cet avis du Conseil. À l’heure actuelle, le plan national d’urgence nucléaire et radiologique² prévoit que “dans la zone de planification d’urgence, des boîtes de comprimés d’iode stable sont préalablement distribuées dans les familles et les collectivités (écoles, hôpitaux, usines, crèches,...). Des réserves de boîtes de comprimés sont en outre disponibles dans toutes les pharmacies. Au-delà de la zone de planification d’urgence, toutes les pharmacies disposent de réserves d’iode stable sous différentes formes (poudre, lugol,...); des réserves de boîtes de comprimés d’iode stable sont en outre disponibles en différentes places”.

Les zones de planification sont actuellement définies comme les zones situées dans un rayon de 20 km autour des grandes installations nucléaires situées en Belgique ou à proximité de nos frontières dans des pays voisins. Pour les installations nucléaires de Fleurus, ce rayon est réduit à 10 km.

Or, les autorités de radioprotection européennes³ ont réévalué la question des zones de planification et ont conclu que la mise à l’abri et l’administration d’iode non radioactif pourraient se révéler nécessaires à des distances allant jusqu’à 100 km, voire plus, pour les membres du public cible prioritaire:

- les enfants;
- les jeunes gens jusqu’à 18 ans;
- les femmes enceintes ou allaitantes.

¹ <http://www.health.belgium.be/internet2Prd/groups/public/@public/@shc/documents/ie2divers/19101670.pdf>.

² Arrêté royal du 17 octobre 2003 portant fixation du plan d’urgence nucléaire et radiologique pour le territoire Belge, M.B., 20 novembre 2003.

³ “Approche HERCA-WENRA pour une meilleure coordination transfrontalière des actions de protection durant la première phase d’un accident nucléaire”.

De Raad meent derhalve dat de beschermingsstrategie bij een nucleair ongeval moet steunen op de snelle en grootschalige toediening van niet-radioactief jodium, om te voorkomen dat de schildklier het uitgestoten radioactief jodium opneemt. De Raad dringt erop aan een strategie te plannen en uit te werken voor een snelle levering van jodium aan de doelgroepen in een straal van 100 kilometer of meer rond het ongeval; bovendien moet de uitvoering van deze strategie zorgvuldig geverifieerd en regelmatig getest worden.

Tevens meent de Raad dat de “bevolkingsgroepen met jodiumtekort [...] een groter risico [lopen]. In België betreft het risico op een tekort aan jodiuminname vooral zwangere vrouwen en vrouwen die borstvoeding geven. Het komt er dus evenzeer op aan om de uitvoering van de programma’s voor verbetering van de jodiuminname in België voort te zetten en te controleren”⁴.

Vervolgens meent de Raad dat de bijsluiter in de verpakkingen van de kaliumjodidetabellen die op dit ogenblik in België verdeeld of bewaard worden, op bepaalde punten duidelijker moet, in het bijzonder in het kader van de informatieverstrekking aan het medisch en farmaceutisch korps. Een eerste aandachtspunt is het risico op jodiumallergie, waarop vaak wordt gewezen. In de praktijk zijn dergelijke allergische reacties echter uiterst zeldzaam en wegen ze niet op tegen het hoge risico op schildklierkanker in de risicogroepen als gevolg van de blootstelling aan radioactief jodium. De Raad meent derhalve dat het begrip “overgevoeligheid” in dit verband beter op zijn plaats is dan het begrip “allergie”.

Voorts raadt de Hoge Gezondheidsraad mensen ouder dan 40 jaar aan contra-indicaties in verband met schildklierproblemen actief te laten opsporen (door systematische palpatie van de schildklier bij raadplegingen), alsook, in geval van een jaarlijkse check-up, de TSH-waarden te laten controleren. Tot slot meldt de Raad dat de informatie betreffende de “jodiumprofylaxe” nog steeds nauwelijks is doorgedrongen tot het artsencorps en de niet-gespecialiseerde eerstelijnsactoren (de spoeddiensten in het algemeen en de deelnemers aan het plan “Alarmeren van de ziekenhuisdiensten”⁵ in het bijzonder, maar ook de officina-apothekers en de ziekenhuisapothekers).

⁴ Samenvatting advies Hoge Gezondheidsraad van 4 maart 2015 (op. cit.): http://health.belgium.be/eportal/Aboutus/relatedinstitutions/SuperiorHealthCouncil/19101631_NL?backNode=9744&&fodnlang=nl#.VREi_YGrG28.

⁵ Het plan “Alarmeren van de ziekenhuisdiensten” is een noodplan dat werd ingesteld voor alle Belgische ziekenhuisinstellingen, teneinde tegemoet te komen aan de bijzondere noden bij crisissituaties, waarin veel patiënten binnen een kort tijdsbestek moeten worden behandeld (bijvoorbeeld indien zich een ramp voordoet).

Le Conseil considère donc qu’“en cas d’accident nucléaire, la stratégie de protection est basée sur l’administration rapide et à grande échelle d’iode non-radioactif en vue de prévenir la captation par la thyroïde de l’iode radioactif présent dans les rejets accidentels”. Il insiste sur “l’élaboration et la planification d’une stratégie de distribution rapide aux populations cibles, et ce à des distances allant jusqu’à 100 km et plus du lieu de l’accident” et sur le fait que “la mise en œuvre de cette stratégie doit être soigneusement vérifiée et testée régulièrement”.

Le Conseil considère également que “les populations présentant une carence en iode courent un plus grand risque. En Belgique, un risque de déficience en apport iodé concerne particulièrement les femmes enceintes et allaitantes. Il s’agit donc de poursuivre et de surveiller la mise en œuvre des programmes d’amélioration de l’apport en iode en Belgique”⁴.

Le Conseil considère ensuite que certains points de la notice figurant dans les boîtes de comprimés d’iodure de potassium actuellement distribuées ou stockées en Belgique devraient être clarifiés, en particulier dans le cadre de l’information du corps médical et pharmaceutique. Il s’agit tout d’abord du risque souvent évoqué d’allergie à l’iode qui, dans les faits, est extrêmement rare et ne pèse donc pas face au risque élevé de cancer thyroïdien induit par l’exposition à l’iode radioactif dans les groupes à risques. Le Conseil considère que le terme “hypersensibilité” devrait être préféré à celui d’“allergie”.

Il s’agit ensuite des personnes de plus de 40 ans, pour qui il est recommandé de procéder à un dépistage actif des contre-indications liées à des problèmes thyroïdiens (par la palpation thyroïdienne systématique lors des consultations) et, en cas de check-up annuel, par un contrôle de TSH. Il s’agit enfin des informations relatives à la “prophylaxie iodée” qui restent très mal connues du corps médical et des acteurs non spécialisés de première ligne (notamment les services d’urgence en général et ceux participant aux Plans MASH⁵ en particulier ainsi que les pharmaciens, tant en officine qu’en hôpital).

⁴ Samenvatting advies Hoge Gezondheidsraad van 4 maart 2015 (op. cit.): http://health.belgium.be/eportal/Aboutus/relatedinstitutions/SuperiorHealthCouncil/19101631_NL?backNode=9744&&fodnlang=nl#.VREi_YGrG28.

⁵ Les Plans MASH, pour Mise en Alerte des Services Hospitaliers, sont des plans d’urgence, mis en place dans chaque institution hospitalière belge, pour répondre aux besoins particuliers des situations de crise où un nombre important de patients devront être traités dans un court laps de temps (par exemple, en cas de catastrophe).

De Raad stelt voor een informatiefiche op te stellen en die aan alle geneesheren en apothekers te bezorgen. De fiche zou ook beschikbaar zijn op alle websites die bij een nucleair of radiologisch ongeval kunnen worden geraadpleegd.

De Raad beveelt tot slot aan om de programma's ter verbetering van de jodiuminname in België voort te zetten en er toezicht op te houden. Een dergelijke preventieve maatregel kan immers het risico op schildklierkanker bij een nucleair ongeval verlagen. Een beter gereguleerde inname van niet-radioactief jodium door de volwassen bevolking kan bovendien leiden tot minder schildklieraandoeningen, die de oorzaak zijn van bijwerkingen.

Le Conseil suggère la réalisation d'une fiche d'information qui serait envoyée à tous les médecins et pharmaciens et serait disponible sur tous les sites web susceptibles d'être consultés en cas d'accident nucléaire ou radiologique.

Le Conseil recommande, enfin, de poursuivre et de surveiller la mise en œuvre des programmes d'amélioration de l'apport en iode en Belgique, dans la mesure où cette mesure préventive est susceptible de diminuer le risque de cancer de la thyroïde en cas d'accident nucléaire et diminuerait la prévalence des affections thyroïdiennes responsables d'effets secondaires suite à la prise d'iode non radioactif à doses élevées par la population adulte.

Catherine FONCK (cdH)
Melchior WATHELET (cdH)

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

DE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS:

A. wijst erop dat de bescherming van de schildklier (hoofdzakelijk tegen schildklierkanker als gevolg van straling) een van de belangrijkste te nemen tegenmaatregelen is bij een nucleair ongeval;

B. wijst erop dat kinderen, vooral kleine kinderen, en zwangere vrouwen de doelgroep moeten zijn, omdat foetussen en kinderen zeer gevoelig zijn voor schildklierkanker als gevolg van straling;

C. stelt vast dat het nationaal noodplan thans voorziet in het op voorhand verdelen van stabiel jodium aan de gezinnen en de collectiviteiten in de zogenaamde planningszones (dat wil zeggen in een straal van 20 kilometer rond de grote nucleaire installaties in België of in de buurlanden, nabij onze grenzen, of in een straal van 10 kilometer rond de nucleaire installatie in Fleurus), en voorts ook in de aanleg van gedecentraliseerde voorraden en in de verplichte aanwezigheid van KI-poeder (500 gram) in de apotheken, wat de gebieden daarbuiten betreft;

D. attendeert erop dat volgens de Hoge Gezondheidsraad de strategie bij een nucleair ongeval moet berusten op de snelle en grootschalige toediening van niet-radioactief jodium, om te voorkomen dat de schildklier het uitgestoten radioactieve jodium opneemt;

E. attendeert erop dat de Hoge Gezondheidsraad het niet alleen noodzakelijk vindt een strategie uit te werken en te plannen voor de snelle verdeling van jodium aan de prioritaire doelbevolking in een straal van 100 kilometer of meer rond het ongeval, maar ook die strategie zorgvuldig te verifiëren en geregeld te testen;

F. acht het noodzakelijk dat de bijsluiter in de verpakkingen van de kaliumjodidetabellen die momenteel in België worden verdeeld of bewaard, op bepaalde punten wordt uitgeklaard, meer bepaald wat de informatieverstrekking aan het medisch en farmaceutisch korps betreft;

PROPOSITION DE RESOLUTION

LA CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS:

A. considérant que la protection de la glande thyroïde (essentiellement contre la radio-induction de cancers thyroïdiens) est l'une des contre-mesures importantes à prendre en cas d'accident nucléaire;

B. considérant que les populations à cibler particulièrement sont les enfants, surtout ceux en bas âge, et les femmes enceintes, en raison de la grande sensibilité des fœtus et des enfants à la radio-induction de cancers de la thyroïde;

C. considérant que, à l'heure actuelle, le plan d'urgence national prévoit la prédistribution d'iode stable dans les ménages et collectivités dans les zones dites de planification, c'est-à-dire dans un rayon de 20 km (autour des grandes installations nucléaires situées en Belgique ou à proximité de nos frontières dans des pays voisins) ou de 10 km (pour les installations nucléaires de Fleurus), la constitution de stocks décentralisés, ainsi que la présence obligatoire de poudre de KI (500 grammes) dans les pharmacies, pour les régions situées au-delà;

D. considérant que, selon le Conseil Supérieur de la Santé, en cas d'accident nucléaire, la stratégie de protection doit être basée sur l'administration rapide et à grande échelle d'iode non-radioactif en vue de prévenir la captation par la thyroïde de l'iode radioactif présent dans les rejets accidentels;

E. considérant qu'il est nécessaire, selon le Conseil Supérieur de la Santé, non seulement d'élaborer et de planifier une stratégie de distribution rapide aux populations cibles, et ce à des distances allant jusqu'à 100 km et plus du lieu de l'accident, mais également de vérifier soigneusement et de tester régulièrement cette stratégie;

F. considérant la nécessité de clarifier certains points de la notice figurant dans les boîtes de comprimés d'iodure de potassium actuellement distribuées ou stockées en Belgique, en particulier dans le cadre de l'information du corps médical et pharmaceutique;

VERZOEKT DE REGERING:

1. een strategie voor de snelle verdeling van stabiel (dus niet-radioactief) jodium uit te werken en te plannen;
2. de maatregel waarbij de bevolking van jodiumtabletten wordt voorzien, uit te breiden tot alle inwoners binnen een straal van 100 kilometer of zelfs meer rond de plaats van het ongeval, zoals de Hoge Gezondheidsraad aanbeveelt;
3. ervoor te zorgen dat met de apothekers overleg wordt gepleegd over de beschikbaarheid van jodium in België;
4. te voorzien in specifieke maatregelen voor de meest kwetsbaren, zoals kinderen, zwangere vrouwen en vrouwen die borstvoeding geven;
5. overleg te plegen met Nederland en Frankrijk, aangezien onze kerncentrales niet ver van de grens liggen;
6. er samen met het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten over na te denken hoe de bijsluiter in de verpakkingen van de kaliumjodidetabletten die momenteel in België worden verdeeld of bewaard, op bepaalde punten kan worden uitgeklaard, meer bepaald wat de informatieverstrekking aan het medisch en farmaceutisch korps betreft;
7. de programma's ter verbetering van de jodiuminname in België voort te zetten en er toezicht op te houden, aangezien een dergelijke preventieve maatregel het risico op schildklierkanker bij een nucleair ongeval kan verkleinen alsook leidt tot minder schildklieraandoeningen als gevolg van de inname van hoge dosissen niet-radioactief jodium door de volwassen bevolking, wat met bijwerkingen gepaard kan gaan.

20 maart 2015

DEMANDE AU GOUVERNEMENT:

1. d'élaborer et de planifier une stratégie de distribution rapide d'iode stable (c'est-à-dire non-radioactif);
2. d'étendre la mesure de disponibilité d'iode pour les habitants dans un rayon de 100 km et plus du lieu de l'accident, comme le recommande le Conseil Supérieur de la Santé;
3. d'organiser une concertation avec les pharmaciens au sujet de la disponibilité d'iode en Belgique;
4. de prévoir des mesures spécifiques pour les populations particulièrement vulnérables que sont les enfants ainsi que les femmes enceintes et allaitantes;
5. d'organiser une concertation avec les Pays-Bas et la France, vu la situation de nos centrales à proximité des frontières;
6. de réfléchir, avec l'Agence fédérale des médicaments et des produits de santé, à la clarification de certains points de la notice figurant dans les boîtes de comprimés d'iodure de potassium, actuellement distribuées ou stockées en Belgique, en particulier dans le cadre de l'information du corps médical et pharmaceutique;
7. de poursuivre et de surveiller la mise en œuvre des programmes d'amélioration de l'apport en iode en Belgique, dans la mesure où cette mesure préventive est susceptible de diminuer le risque de cancer de la thyroïde en cas d'accident nucléaire et diminuerait la prévalence des affections thyroïdiennes responsables d'effets secondaires suite à la prise d'iode non radioactif à doses élevées par la population adulte.

20 mars 2015

Catherine FONCK (cdH)
Melchior WATHELET (cdH)